

Megjelenik minden hó 15-én és 30-án — Előfizetési ára: egész évre 24.— pengő. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Mester-utca 11. sz. — Hirdetési ár: egy hasáb millimétersoranként 0.30 pengő. Külföldi hirdetéseknek 0.40 pengő. — Magyar postatakarékpénztári számlaszám: 48.466. — Szerkesztőségi és kiadóhivatali telefon: 1—431—76.

# VEGYI IPAR

Erscheint am 15. und 30. jeden Monats. — Jahresabonnemen: 24.— Pengő. — Redaktion und Administration: Budapest, IX., Mester-utca 11. Anzeigengebühren: 1 mm Höhe der 85 mm breiten Spalte 0.30 Pengő. Auslandsanzeigen 0.40 Pengő. — Ungarische Posttarif-Kassa Scheck-Konto Nr. 48.466. — Redaktions- und Administrationstelefon: 1—431—76.

Műszaki és kereskedelmi szemle a vegyipar, gyógyvegyészet, erjedésipar, cukor- és élelmiszeripar számára Fach- u. Handelsblatt für die chemische, pharmazeutische, Gärungs-, Zucker- u. Nahrungsmittelindustrie

A vegyi ipar legrégebb és független magyar szaklapja  
Közleményeink csakis a forrás teljes megjelölésével vehetők át

Felelős szerkesztő: ~ Verantwortl. Redakteur:  
**LÁZÁR ALBERT**  
okl. mérnök. ~ Dipl. Ingenieur.

Altestes, unabhängiges ung. Fachorgan der chem. Industrie  
Nachdruck nur mit Quellenangabe gestattet

## Szent-Györgyi tanár világsikere

A kiülőzött, magyar földre menekült kolozsvári egyetem új otthonában, a szőke Tisza partján nagygyá nőtt szegedi egyetemen végezte el Szent-Györgyi Albert azt a tudományos munkát, amely érdemesnek találtatott arra, hogy az ideai orvosí Nobel-díjjal jutalmazták. Tíz éve tanulmányozza Szent-Györgyi tanár a külföldi és hazai kutatólaboratóriumokban a szervezet égésfolyamatait. Vizsgálat tárgyává tette, hogy miképpen történik a sejtekben az energiának felhasználása, a tápanyagok

lentőségére az emberi szervezetben és felfedezte a P-vitamint. Tisztázta a Warburg-féle oxidációs és a Willand-féle dehidrogenizációs rendszer közötti kapcsolati összefüggést, megállapította, hogy ezt az összekapcsolást a borostyánkősav, almasav, fumar-sav és a hozzájuk tartozó enzimek rendszere létesíti, miáltal az élet legalapvetőbb jelenségének a megismeréséhez vezetett el bennünket.

Szent-Györgyi tanár kitartó munkával, éles előrelátással, nemes hevülettel, zseniális megfigyelésekkel párosult céltudatossággal jutott el nagy felfedezéséhez, amelynek ragyogó fénye nemcsak a magyar or-

vosi rendnek és a magyar vegyész karnak szerzett hervadhatatlan dicsőségét, hanem a magyar nép összességének is, felkeltvén a legtávolabbi országok figyelmét is Magyarországra és a szegedi egyetemre.

Szent-Györgyi munkaedménye egymagában is tisztán mutatja, hogy a kémiai kutatás, a vegyész szellemi munkája a kultúra által emelt azon oltárok egyik legmagasztosabbja, ahol az emberiség fejlődésének legfontosabb és nélkülözhetetlen lehetőségeit és így a jelen és jövő szentélyeit őrzik.

Adjuk meg a lehetőséget annak, hogy munkába álljanak mindazok, akiket a természet a kutatás látnoki érzékével megáldott, hadd legyen csend és nyugalom körülöttünk és akkor valóra válik a mondas: in hoc signo vinces.

Lázár Albert.

## Hazai nyersanyagok és a kerámiai ipar

Írta: Dr. Csordás István,

a Drasche-gyárak laboratóriumának vezetője.

A legutóbbi hónapok folyamán több helyen találkoztunk olyan kritikával, mely a magyar kerámiai ipart különböző gyártmányainak bírálata közben a hazai nyersanyagok felhasználásától való idegenkedéssel vádolja. A kritika mindaddig, míg a tárgyalagosság, szakszerűség és javításiakarás területén mozog, kétféle fogadtatásban szokott részesülni. Vagy köszönetben, ha a kritika halása alatt meginduló szakszerű viták a problémák tisztázását, a helyes ismeretek szélesebbkörű elterjedését, sokszor a gyártmányok tökéletesedését, ezzel az ipar fejlődését vonják maguk után. Vagy pedig jóindulatú hallgatásban azon esetekben, ha a kritikás jóhiszeműsége nyilvánvaló ugyan, de egyben az is világos, hogy a kritikás ismeretei a kritizált témakörben még növekedésre, kiegészítésre szorulnak.

Ha a Vegyi Ipar ezévi 19-ik számában »Kerámiai iparunk« című cikkben foglalt kritikát fenti megállapítások figyelembevételével nézzük, fentiek alapján hallgatnunk kellene. Tekintetbevéve azonban annak a helynek súlyát, ahol e bírálat megjelent, szükségesnek tartjuk a cikkben foglalt megállapítások helyesbítését. Az első szemrehányás a hazai kerámiai iparral szemben az, hogy már egy fél év eltelt azóta, mióta az ipar figyelmébe ajánlották a hazai nyersanyagokat és ennek ellenére még most sem látszik ennek eredménye. Ha csak azt vesszük is tekintetbe, hogy egy tűzálló anyaggal

való samotgyártást célzó egyetlen próba előkészítését, masszagyártást, pihentetést, formázást, körkemencében való kiégetést, ezt követően laboratóriumi készárú vizsgálatot számítva, több mint három hónapot vesz igénybe, látjuk, hogy a szemrehányás enyhén szólva is, korai.

Hihetetlennek látszik az az állítás is, hogy volna olyan gyár hazánkban, mely egy hazai agyagtól »az ideális és most is csak számos anyag egybedolgozásával elért agyagkeveréknek tulajdonságait« — tehát például egy kész samot- vagy porcellánmassza tulajdonságait — kívánna meg.

Igaz, hogy az anyagok tűzállóságának a samotanyagok megítélésénél túlzott fontosságot szoktak a fogyasztók tulajdonítani. Ez a túlzás azonban olyértelmű, hogy az anyag elbírálásánál a samot többi fontos fizikai és kémiai tulajdonságát nem méltatják elég figyelemre, hanem szinte egyedüli értékmérőül a tűzállóságot veszik. Ez a tény azonban nem jelenti azt, hogy a tűzállóság egyáltalában nem fontos. Nem áll az, hogy »oda is 35-öt kívánnak, ahol 26 is bőven elég.« Az a megállapítás pedig, hogy a 32-es és a 35-ös segergulák között »valójában 60° C különbség van mindössze«, kerámiával foglalkozók előtt legalább is hihetetlen. Messze vezetne annak méltatása, hogy a samot egyéb tulajdonságaival is mily differenciák szokták kísérni ezt a mindössze 60° C különbséget. A cikk e tévedésének megvilágítására inkább egy hasonlattal élek. Ugyanúgy meg lehetne róni túlzott követelmények felállításáért azt az anilitikus vegyész, aki elemzésehez pl. pro analizi minőségű báriumkloridot használ a répbogár irtásához használt technikai báriumklorid helyett, holott tisztaságban a technikai árú is csak pár tized százalékkal tér el a vegytisztától, árukban pedig tizszeresnél is nagyobb a különbség.

A hazai nyersanyagok érdekében kívánatos volna, hogy a hangulatkeltést hagyjuk ki a technikai irodalomból. Ezzel csak azoknak a technikusoknak szívvel-lélekkel folytatott fáradságos munkáját akadályozzuk, akik igenis nemcsak akarnak, de évek óta foglalkoznak a hazai nyersanyagok minél szélesebbkörű felhasználási lehetőségeinek kikutatásával. Ez a foglalkozás nem azonos a politikai stílusban fogalmazott »foglalkozunk a kérdéssel« fogalmával. Egy-két példát említek. Jelent annyit, hogy



oxidációja. Kutatásai közben megállapította, hogy a mellékvesék kérgében van egy feltűnően aktív anyag, mely az ezüstnitrát-oldatból ezüstöt képes leválasztani. Kitartó, fáradságos munkával sikerült Szent-Györgyinek ezt az anyagot Amerikában és Angliában előállítani, amelynek néhány gramját magával hozta Szegedre. Csakhamar észrevette, hogy ez az anyag tulajdonságaiban rendkívül hasonlít a C-vitaminhez. Megpróbálta, hogy ez a szerkezetében eddig ismeretlen anyag képes-e a skorbutos tengeri malacokat meggyógyítani. A próba sikerült: az új anyag azonos volt a C-vitaminnal, amelyet a skorbutin-savnak nevezett el és csakhamar megtalálta azt a forrást is, amelyből a mellékvesénél sokkal olcsóbban, könnyebben és nagyobb mennyiségben lehet C-vitamint előállítani: a paprikát. És amikor Szent-Györgyi tanár a paprikából kb. egy kiló aszkorbinsavat állított elő, megállapította annak szöveti képletét és az igazi tudós nemes lelkesedésével és ritka önzetlenségével rendelkezésre bocsájtotta mindazoknak, akik a C-vitaminnal kívántak foglalkozni. Ily módon kiderült, hogy az aszkorbinsavnak melynek szerepe fontos a sejtlégzés funkcióiban, a különböző vérzésekkel járó megbetegedések esetében jelentékeny gyógyhatása van, sikerrel alkalmazható tuberkulózis, fogszuvasodás, csonttörés, kisebb-nagyobb fertőzések, csontíngyulladások, sőt különféle szellemi kifáradás eseteiben is. Remény van arra, hogy a felsorolt betegségeken kívül még egyéb bántalmaknál is jelentékeny gyógyhatású lesz az új anyag.

Miközben a tudományos világ a C-vitamin felfedezéséért ünnepelte Szent-Györgyit, ő még intenzíven fokozta kutatásait, rájött a borostyánkősav je-

**VEGYI IPARI  
KÉSZÜLÉKEK**

**vasból, fémből, alumíniumból V2A.**

**MAGYAR VEGYIIPARI GÉPGYÁR  
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**

GŐZÖLŐK,  
AUTOKLÁVOK  
KEVERŐK,  
VACUUMOK,  
PRÉSEK STB.

ALLE APPARATE  
FÜR DIE GESAMTE  
CHEMISCHE  
INDUSTRIE

Alapítva 1887

BUDAPEST,  
X., Kosztopli-ú. 1.

**LINDNER DÁNIEL**

BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-U. 23. T.: 1-194-18, 1-194-27.

Sürgöncim: **LINDACID**

**TECHNIKAI VEGYIANYAGOK**

**Laboratoriumi felszereléseket**

Analytikai mérlegeket I. rendű kivitelben gyárt saját mechanikai, üvegtechnikai és asztalos üzemből.

Elsőrendű platina eladás és vétel.

ALAPÍTÁSI ÉV: 1889

**ERDÉLY és SZABÓ**

laboratoriumi felszerelések, tanszerek és precíziós mérlegek gyára  
Budapest, IX., Liliom-utca 46. Tel.: 1-335-74- és 1-323-95

»MERCK« és »KAHLBAUM« vegyszerek raktáron

vegytiszta minőségben.